

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМИ ТА ДОПОМОГА ПРИ ПОСТТРАВМАТИЧНОМУ СИНДРОМІ

(назва навчальної дисципліни)

Теорія та практика наукової психології

(назва освітньої програми)

Рік навчання 2, семестр 3

Форма навчання (денна)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

053 Психологія

(шифр, назва)

Освітній рівень

Магістерський

Кафедра та викладач Кафедра теоретичної і консультативної психології

Викладач: Бігун Н.І.

Лінк на профіль викладача у Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=bdZqaN0AAAAAJ&hl=uk>

E-mail: n.i.bigun@udu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/edit.php?id=3563>

I. Основна мета/цілі навчання Формування знань про теоретико-методологічні основи, специфічні особливості, технологічні прийоми надання психологічної допомоги особистості при психологічній травмі та посттравматичному синдромі; вироблення умінь і навичок практичного застосування теоретичних знань.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі *Навчальна дисципліна обов'язкова*
Цикл професійної підготовки

III. Обсяг навчальної дисципліни

<i>Кількість кредитів</i>	<i>6</i>
<i>Загальна кількість годин</i>	<i>180</i>
<i>Лекційні заняття</i>	<i>20</i>
<i>Практичні заняття</i>	<i>20</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>140</i>

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни Модуль I. Психологічна інтервенція гострої психотравми.

Тема 1.1. Психічна травма та її подолання. Історія вивчення та теорії психічної травми. Поняття психічної травми та психотравмуючих подій. Класифікація психічних травм. Теоретичні моделі механізмів психічної травми. Форми та етапи переживання

психічних травм. Захисні механізми психіки та їх роль у переживанні травми. Психологічне подолання травми: сутність, форми, стратегії. Психологічні особливості травмованої особистості.

Тема 1.2. Психологія травматичного стресу. Поняття про стрес. Теорії стресу. Поняття та прояви травматичного стресу. Причини травматичного стресу. Механізми травматичного стресу. Клінічні варіанти хворобливих реакцій на стрес.

Тема 1.3. Психологічна допомога при гострих реакціях на стрес. Поняття та причини гострої реакції на стрес. Симптоматика гострої реакції на стрес. Клінічні діагностичні критерії гострої реакції на стрес. Психологічні рекомендації щодо поведінки співробітників екстремального профілю діяльності з постраждалим населенням. Основні положення та цілі екстремальної психологічної допомоги у випадку гострої стресової реакції. Алгоритм перших дій. Техніки та прийоми першої психологічної допомоги при гострих реакціях на стрес.

Тема 1.4. Психологічна допомога при гострих стресових розладах. Діагностичні критерії та симптоматика гострого стресового розладу. Особливості та етапи психологічної допомоги при гострих стресових розладах. Стадії виходу з гострого стресу: особливості, психологічна допомога. Техніки та прийоми психологічної допомоги при гострих стресових розладах (технологічні прийоми спілкування з клієнтом, який перебуває у стані ГТР, техніки релаксації, техніки саморегуляції).

Модуль II. Посттравматичний синдром: визначення, діагностика, подолання.

Тема 2.1. Поняття та особливості діагностики посттравматичного стресового синдрому. Історичний огляд дослідження посттравматичного стресового синдрому. Теоретичні моделі ПТСР. Діагностичні критерії та симптоматика посттравматичного стресового синдрому. Особливості постановки діагнозу ПТСР. Варіанти, види та типи перебігу посттравматичного стресового синдрому. Типи травмуючих ситуацій та чинники формування посттравматичного стресового синдрому. Особливості посттравматичного стресового синдрому у дітей та підлітків.

Негативні ефекти та їх профілактика. Особистість кризового консультанта. Етика фахівця з кризової психологічної допомоги.

Тема 2.2. Психологічна допомога при посттравматичному стресовому синдромі. Принципи психологічної допомоги при посттравматичному синдромі. Цілі, стратегії, етапи та особливості надання психологічної допомоги при ПТСР. Характеристика методів психологічної допомоги при ПТСР. Моделі та техніки психологічної допомоги при ПТСР: метод ДПРО (ДПДГ; десенсибілізації і переробки травми рухами очей); методи гештальт-терапії, методи КБТ, методи символ-драми, НЛП.

Тема 2.3. Психологічна допомога при синдромі втрати та переживанні горя. Визначення «синдрому втрати» та його прояви. Етапи переживання горя. Типові та нетипові (патологічні) симптоми горя. Причини патологічного переживання горя. «Синдром втрати» та ПТСР. Вирішення завдань переживання горя, як шлях до зцілення. Психологічна допомога при синдромі втрати і переживанні горя. Тренінги «Зцілення від горя» та техніки роботи з горем.

Тема 2.4. Психологічна допомога жертвам насилля. Визначення поняття насилля та його види. Домашнє насилля: психологічний аспект. Згвалтування, як психологічна проблема. Психологічне консультування жертв сімейного насилля. Психологічна допомога жертвам сексуального насилля.

V. Результати навчання

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

СК4 Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6 Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7 Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Результати навчання

ПР4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

VI. Порядок і критерії оцінювання

і Форма підсумкового контролю - іспит.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу*

Нормативна база освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова доступна за посиланням <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>, там здобувачі зможуть ознайомитись з такими нормативними документами:

Статут УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова, Правила внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про запобігання булінгу, Положення про академічну доброчесність УДУ, Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про формування вибіркової частини робочих навчальних планів УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова

VIII. інформаційні ресурси	Основні	<i>Основні джерела для вивчення навчальної дисципліни:</i> 1. Герасименко Л.О. та ін. Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад. – К.: Медицина, 2023. – 120 с. 2. Герман Д. Психологічна травма та шлях до видужання. – Львів: Видавництво старого лева, 2022. – 416 с. 3. Психологія кризова та травмуючих ситуацій. Методичні рекомендації та матеріали до самостійної роботи студентів. Частина 1. / Авторукладач: О. Є. Олексюк. – Миколаїв, МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019. – 49 с. 4. Психологія кризових станів і посттравматичних розладів. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» денної форми навчання / Укл.:Чепурна Г. Л. – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – 57 с. 5. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 236 с. 6. Уільямс М., Пойюла С. ПТСР: робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. – К.: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. – 528 с.
---	----------------	--